

Geen hoger beroep tegen een uitspraak waarin als gevolg van bijzondere omstandigheden de terugvorderingen zorgtoeslag, kindgebonden budget en huurtoeslag zijn vernietigd (aangepast).

Toelichting van 21 januari 2022, nr. 2022-2, op het niet instellen van hoger beroep tegen de uitspraak van de Rechtbank Rotterdam (hierna: de rechtbank) van 23 juli 2021, nr. 21/374, ECLI:NL:RBROT:2021:7021.

Samenvatting

De belanghebbende heeft van de Sociale Dienst van de gemeente een (onbelaste) uitkering ontvangen in de vorm van een voorlopige lening. Achteraf is de lening omgezet in een gift en is de uitkering alsnog belast. De Sociale Dienst heeft als gevolg daarvan aan de Belastingdienst doorgegeven dat het inkomen van de belanghebbende € 57.124 bedroeg. Van dit bedrag vormt € 43.891 inkomen uit voorgaande jaren als gevolg van de omzetting naar een gift. Het feitelijke inkomen in het betreffende jaar bedroeg daarom € 13.233.

Bij de definitieve berekening van de toeslagen van de belanghebbende, is de Belastingdienst/Toeslagen uitgegaan van een verzamelinkomen van € 59.423, zoals vermeld in de Basisregistratie inkomensgegevens. De rechtbank oordeelt dat de Belastingdienst/Toeslagen op grond van de van belang zijnde wettelijke bepalingen niet de mogelijkheid had om uit te gaan van een lager inkomen. Het zogenoemde 'papierinkomen' kon niet buiten beschouwing worden gelaten. Volgens de rechtbank heeft de Belastingdienst/Toeslagen terecht vastgesteld dat de belanghebbende op basis van het voornoemde verzamelinkomen in het betreffende jaar geen recht had op zorg- en huurtoeslag en is het kindgebonden budget juist berekend.

Ten aanzien van de terugvordering van in totaal € 7.859, oordeelt de rechtbank dat sprake is van bijzondere omstandigheden als gevolg waarvan in dit geval moet worden afgezien van terugvordering. De bijzondere omstandigheden zijn volgens de rechtbank de oorzaak van de wijziging van het (verzamel)inkomen en het feitelijke inkomen van € 13.233. De rechtbank oordeelt dat de terugvordering van € 7.859 onevenredig is met het besteedbaar inkomen van € 13.233 en dat het juist in deze situatie wrang is dat van de belanghebbende wordt teruggevorderd.

De Belastingdienst/Toeslagen heeft in overleg met team Monitoring hoger beroep van het Directoraat-Generaal Toeslagen afgezien van het instellen van hoger beroep. Ter toelichting merken zij het volgende op:

Allereerst is van belang om op te merken dat in de uitspraak van de rechtbank ten onrechte is vermeld dat sprake was van een lening in het kader van het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz). Het ging namelijk niet om een Bbz-lening, maar om een lening die was verstrekt op grond van de Participatiewet. Voor leningen op grond van de Participatiewet bestaat, in tegenstelling tot voor Bbz-leningen, geen structurele oplossing voor het 'papierinkomen'. Voor Bbz-leningen leidt de omzetting naar een gift vanaf 2017 niet meer tot een hoger inkomen, omdat de omzetting als eindheffing in de loonheffingen is verwerkt. In het geval van deze belanghebbende, heeft de Sociale Dienst aangegeven dat er bewust voor gekozen is om een lening te verstrekken op basis van de Participatiewet en dat zij zullen instaan voor de nadelige gevolgen voor de inkomstenbelasting en toeslagen. De Sociale Dienst en de inspecteur van de Belastingdienst hebben het probleem echter niet opgelost voor de belanghebbende. Voor de Belastingdienst/Toeslagen was het niet mogelijk om uit te gaan van een lager inkomen, omdat niet afgeweken kan worden van de door de Basisregistratie inkomensgegevens vastgestelde inkomensgegevens.

Om een terugvordering te kunnen matigen zijn bijzondere omstandigheden nodig. In dit geval heeft de rechtbank die bijzondere omstandigheden geconstateerd in de combinatie van de oorzaak van de wijziging van het inkomen en de hoogte van het inkomen (in relatie tot de hoogte van de terugvorderingen). De Belastingdienst/Toeslagen vindt het niet juist dat het probleem van het 'papierinkomen', dat door de Sociale Dienst in samenwerking met de inspecteur van de Belastingdienst had moeten en kunnen worden opgelost, door de kwalificatie als bijzondere omstandigheid bij de Belastingdienst/Toeslagen wordt gelegd. Echter, omdat de Belastingdienst/Toeslagen vindt dat de gevolgen niet voor rekening van de belanghebbende moeten komen, en de uitspraak van de rechtbank in dit bijzondere geval in dit stadium de beste uitkomst lijkt te bieden voor de belanghebbende, is besloten om in deze uitspraak te berusten.

De Belastingdienst/Toeslagen wil wel benadrukken dat een hoge terugvordering in relatie tot een laag besteedbaar inkomen volgens hem in beginsel niet tot matiging leidt. In dergelijke gevallen blijft een toets op basis van alle feiten en omstandigheden van belang.

Bij de beslissing om geen hoger beroep in te stellen speelde ook mee dat de belanghebbende in deze zaak naar verwachting een betalingscapaciteit heeft van nihil. Het belang van het instellen van hoger beroep was daardoor nog slechts gelegen in de vernietiging van de uitspraak van de rechtbank. De Belastingdienst/Toeslagen wil gelet op al het voorgaande de belanghebbende niet belasten met een hoger beroepsprocedure die feitelijk niet tot een andere uitkomst kan leiden.

Aanvulling: In het Verzamelbesluit Toeslagen is met ingang van 9 juli 2022 geregeld dat voor particulieren aan wie leenbijstand wordt omgezet in een gift, middels toepassing van de hardheidsclausule (artikel 47, eerste lid, Awir) de leenbijstand op verzoek buiten beschouwing kan worden gelaten bij de bepaling van het toetsingsinkomen voor toeslagen in het jaar van de omzetting.